

OBSAH

POUŽITÉ ZKRATKY	7
ZKRATKY BIBLICKÝCH KNIH	9
DOPIS KARDINÁLA ANGELA SODANA	11
PREZENTACE DOKUMENTU	15

ÚVOD

INTEGRÁLNÍ A SOLIDÁRNÍ HUMANISMUS

a) Na úsvitu třetího tisíciletí	19
b) Význam tohoto dokumentu	21
c) Ve službě plné pravdě o člověku	24
d) Ve znamení solidarity, respektu a lásky	27

PRVNÍ ČÁST

PRVNÍ KAPITOLA

PLÁN BOŽÍ LÁSKY PRO LIDSTVO

I. OSVOBOZUJÍCÍ PŮSOBNÍ BOŽÍ V DĚJINÁCH IZRAELE	31
a) Z lásky darovaná blízkost Boha	31
b) Princip stvoření a nezaslouženě darovaného působení Božího	34
II. JEŽÍŠ KRISTUS JAKOŽTO NAPLNĚNÍ LÁSKYPLNÉHO PLÁNU	
OTCOVA	35
a) V Ježíši Kristu se naplňuje rozhodující událost dějin Boha s lidmi	35
b) Zjevení trojiční lásky	36
III. LIDSKÁ OSOBA V PLÁNU BOŽÍ LÁSKY	38
a) Trojiční láska jako původ a cíl lidské osoby	38
b) Křesťanská spása je pro všechny lidi a zahrnuje celého člověka	40
c) Kristův učedník jako nové stvoření	41
d) Transcendence spásy a autonomie stvořených skutečností	43

IV. BOŽÍ PLÁN A POSLÁNÍ CÍRKVE	45
a) Církev jako znamení a záštita transcendence lidské osoby	45
b) Církev, Boží království a obnova společenských vztahů	47
c) Nové nebe a nová země	48
d) Maria a její „fiat“ v záměru Boží lásky	50

DRUHÁ KAPITOLA

POSLÁNÍ CÍRKVE A SOCIÁLNÍ NAUKA

I. EVANGELIZACE A SOCIÁLNÍ NAUKA	51
a) Církev jako Boží příbytek mezi lidmi	51
b) Obohacovat a pronikat společnost evangeliem.	52
c) Sociální nauka, evangelizace a lidský rozvoj.	54
d) Právo a povinnost církve	56
II. POVAHA SOCIÁLNÍ NAUKY CÍRKVE	57
a) Poznání osvícené vírou.	57
b) Upřímný dialog s každou formou vědění	60
c) Výraz učitelské služby církve	61
d) Úsilí o vytvoření společnosti, která je smířena ve spravedlnosti a lásce . .	62
e) Poselství pro syny církve i pro lidstvo.	64
f) Ve znamení kontinuity a obnovy	65
III. SOCIÁLNÍ NAUKA NAŠÍ DOBY, HISTORICKÉ POZNÁMKY . .	67
a) Začátek nové cesty	67
b) Od <i>Rerum novarum</i> do dnešních dnů	68
c) Ve světle a pod vlivem evangelia	78

TŘETÍ KAPITOLA

LIDSKÁ OSOBA A JEJÍ PRÁVA

I. SOCIÁLNÍ NAUKA CÍRKVE A PERSONALISTICKÝ PRINCIP . . .	81
II. LIDSKÁ OSOBA JAKO BOŽÍ OBRAZ	82
a) Tvor učiněný k Božímu obrazu	82
b) Drama hříchu	85
c) Univerzalita hříchu a univerzalita spásy	88

III. MNOHO RYSŮ LIDSKÉ OSOBY	90
A) JEDNOTA OSOBY	91
B) OTEVŘENOST TRANSCENDENCI A JEDINEČNOST OSOBY	93
a) Otevřenost transcendenci	93
b) Osoba je jedinečná a neopakovatelná	93
c) Úcta k lidské důstojnosti	94
C) SVOBODA OSOBY	96
a) Hodnota a meze svobody	96
b) Spojitost svobody s pravdou a přirozeným zákonem	97
D) ROVNOST V DŮSTOJNOSTI VŠECH LIDÍ	100
E) SPOLEČENSKÁ POVAHA ČLOVĚKA	103
IV. LIDSKÁ PRÁVA	105
a) Hodnota lidských práv	105
b) Specifikace těchto práv	107
c) Práva a povinnosti	108
d) Práva národů a národností	109
e) Vyplňovat mezeru mezi literou a duchem	110
 ČTVRTÁ KAPITOLA	
ZÁSADY SOCIÁLNÍ NAUKY CÍRKVE	
I. VÝZNAM A JEDNOTA	113
II. ZÁSADA SPOLEČNÉHO DOBRA	115
a) Význam a hlavní důsledky	115
b) Odpovědnost všech za společné dobro	116
c) Úkoly politické obce	117
III. UNIVERZÁLNÍ URČENÍ STATKŮ	118
a) Původ a význam	118
b) Univerzální určení statků a soukromé vlastnictví	121
c) Univerzální určení statků a přednostní rozhodování ve prospěch chudých	124

IV. ZÁSADA SUBSIDIARITY	126
a) Původ a význam.	126
b) Konkrétní poukazy.	128
V. PARTICIPACE.	129
a) Význam a hodnota	129
b) Participace a demokracie	130
VI. ZÁSADA SOLIDARITY	131
a) Význam a hodnota	131
b) Solidarita jako sociální zásada a jako mravní ctnost.	132
c) Solidarita a společný rozvoj lidí	133
d) Solidarita v životě a poselství Ježíše Krista.	134
VII. ZÁKLADNÍ HODNOTY SPOLEČENSKÉHO ŽIVOTA	135
a) Vztah mezi zásadami a hodnotami	135
b) Pravda.	136
c) Svoboda.	137
d) Spravedlnost	138
VIII. CESTA LÁSKY	139

DRUHÁ ČÁST

PÁTÁ KAPITOLA

RODINA JAKO ŽIVOUČÍ BUŇKA SPOLEČNOSTI

I. RODINA JAKO PRVNÍ PŘIROZENÉ SPOLEČENSTVÍ.	147
a) Důležitost rodiny pro osobu	148
b) Důležitost rodiny pro společnost	149
II. MANŽELSTVÍ JAKO ZÁKLAD RODINY	150
a) Hodnota manželství	150
b) Svátost manželství	152
III. SPOLEČENSKÁ SUBJEKTIVITA RODINY	154
a) Láska a utváření komunity osob.	154
b) Rodina je svatyní života.	160

c) Výchovná úloha	165
d) Důstojnost a práva dětí	169
IV. RODINA JAKO AKTIVNÍ ÚČASTNÍK SPOLEČENSKÉHO ŽIVOTA .	170
a) Rodinná solidarita	170
b) Rodina, ekonomický život a práce	171
V. SPOLEČNOST VE SLUŽBĚ RODINY	173
ŠESTÁ KAPITOLA	
LIDSKÁ PRÁCE	
I. BIBLICKÉ ASPEKTY	175
a) Povinnost obdělávat a chránit zemi	175
b) Ježíš jako muž práce	177
c) Povinnost pracovat	179
II. PROROCKÁ HODNOTA ENCYKLIKY „RERUM NOVARUM“ . .	181
III. DŮSTOJNOST PRÁCE	182
a) Subjektivní a objektivní rozměr práce	182
b) Vztahy mezi prací a kapitálem	185
c) Práce jako právo účasti na vlastnictví	188
d) Poměr mezi prací a soukromým vlastnictvím	188
e) Sváteční odpočinek	190
IV. PRÁVO NA PRÁCI	191
a) Nezbytnost práce	191
b) Úloha státu a občanské společnosti při prosazování práva na práci . . .	193
c) Rodina a právo na práci	194
d) Ženy a právo na práci	195
e) Dětská práce	196
f) Přistěhovalectví a práce	196
g) Zemědělský sektor a právo na práci	197
V. PRÁVA PRACUJÍCÍCH	198
a) Důstojnost pracujících a respektování jejich práv	198

b) Právo na spravedlivou mzdu a rozdělování výnosu	199
c) Právo na stávku	200
VI. SOLIDARITA MEZI PRACUJÍCÍMI	201
a) Důležitost odborů	201
b) Nové formy solidarity	203
VII. NOVÉ JEVY („RES NOVAE“) VE SVĚTĚ PRÁCE.	204
a) Období epochální proměny	204
b) Sociální nauka církve a nové jevy („res novae“)	207
 SEDMÁ KAPITOLA	
EKONOMICKÝ ŽIVOT	
I. BIBLICKÉ ASPEKTY.	211
a) Člověk, chudoba a bohatství	211
b) Bohatství existuje proto, aby bylo sdíleno.	214
II. MORÁLKA A EKONOMIKA	215
III. SOUKROMÁ INICIATIVA A PODNIKÁNÍ	218
a) Podnikání a jeho cíle	219
b) Úloha podnikatele, vlastníka a ředitele podniku.	222
IV. EKONOMICKÉ INSTITUCE VE SLUŽBĚ ČLOVĚKU	223
a) Úloha svobodného trhu	224
b) Působení státu.	226
c) Úloha zprostředkujících organizací	229
d) Úspory a spotřeba	229
V. NOVÉ JEVY („RES NOVAE“) V EKONOMICKÉ OBLASTI	231
a) Globalizace: příležitosti a rizika	231
b) Mezinárodní finanční systém	235
c) Úloha mezinárodního společenství v epoše globalizované ekonomiky	236
d) Integrovaný a solidární rozvoj	238
e) Nutnost mohutného výchovného a kulturního působení	239

OSMÁ KAPITOLA POLITICKÁ OBEC

I. BIBLICKÉ ASPEKTY	241
a) Panování Boží	241
b) Ježíš a politická autorita	242
c) První křesťanské komunity	243
II. ZÁKLAD A CÍL POLITICKÉ OBCE	245
a) Politická obec, lidská osoba a lid	245
b) Ochrana a rozvíjení lidských práv	247
c) Soužití založené na občanském přátelství	248
III. POLITICKÁ AUTORITA	251
a) Základ politické autority	251
b) Autorita jako mravní síla	252
c) Právo výhrady svědomí	254
d) Právo klást autoritě odpor	255
e) Ukládání trestů	256
IV. DEMOKRATICKÝ SYSTÉM	259
a) Hodnoty a demokracie	259
b) Instituce a demokracie	260
c) Morální složky politické reprezentace	261
d) Nástroje politické participace	262
e) Informace a demokracie	262
V. POLITICKÁ OBEC VE SLUŽBÁCH OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI	264
a) Hodnota občanské společnosti	264
b) Prvořadost občanské společnosti	265
c) Uplatňování zásady subsidiarity	265
VI. STÁT A NÁBOŽENSKÉ KOMUNITY	266
A) NÁBOŽENSKÁ SVOBODA JAKO JEDNO ZE ZÁKLADNÍCH LIDSKÝCH PRÁV	266

B) KATOLICKÁ CÍRKEV A POLITICKÁ OBEC	268
a) Autonomie a nezávislost.	268
b) Spolupráce	268

DEVÁTÁ KAPITOLA

MEZINÁRODNÍ SPOLEČENSTVÍ

I. BIBLICKÉ ASPEKTY	271
a) Jednota lidské rodiny.	271
b) Ježíš Kristus jako vzor a základ nového lidství	272
c) Univerzální povolání křesťanství.	273
II. ZÁKLADNÍ PRAVIDLA MEZINÁRODNÍHO SPOLEČENSTVÍ	273
a) Mezinárodní společenství a hodnoty	273
b) Vztahy založené na souladu mezi právním a mravním řádem	276
III. ORGANIZACE MEZINÁRODNÍHO SPOLEČENSTVÍ	278
a) Hodnota mezinárodních organizací	278
b) Právní osoba Svatého stolce	281
IV. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE ZAMĚŘENÁ NA ROZVOJ	282
a) Spolupráce, která chce zaručovat právo na rozvoj	282
b) Boj proti chudobě	284
c) Zahraniční dluh.	285

DESÁTÁ KAPITOLA

OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

I. BIBLICKÉ ASPEKTY	287
II. ČLOVĚK A SVĚT VĚCÍ	289
III. KRIZE VZTAHU MEZI ČLOVĚKEM A ŽIVOTNÍM PROSTŘEDÍM	293
IV. SPOLEČNÁ ODPOVĚDNOST	296
a) Životní prostředí jako kolektivní dobro	296
b) Využívání biotechnologií	300

c) Životní prostředí a sdílení statků	304
d) Nový životní styl	306

JEDENÁCTÁ KAPITOLA

ÚSILÍ O MÍR

I. BIBLICKÉ ASPEKTY	309
II. MÍR JAKO PLOD SPRAVEDLNOSTI A LÁSKY.	311
III. SELHÁNÍ MÍRU – VÁLKA	313
a) Oprávněná obrana	315
b) Obrana míru.	317
c) Povinnost chránit nevinné	318
d) Opatření proti těm, kdo ohrožují mír	320
e) Odzbrojení	320
f) Odsouzení terorismu.	323
IV. PŘÍSPĚVEK CÍRKVE VĚCI MÍRU.	325

TŘETÍ ČÁST

DVANÁCTÁ KAPITOLA

SOCIÁLNÍ NAUKA A PŮSOBNÍ CÍRKVE

I. PASTORAČNÍ PŮSOBNÍ V SOCIÁLNÍ OBLASTI.	333
a) Sociální nauka církve a inkulturace víry	333
b) Sociální nauka a sociální pastorace	334
c) Sociální nauka a formace	336
d) Rozvíjení dialogu	339
e) Subjekty sociální pastorace	340
II. SOCIÁLNÍ NAUKA CÍRKVE A PŮSOBNÍ LAIKŮ	342
a) Věřící laik	342
b) Spiritualita věřícího laika	344

c) Jednat s moudrostí	345
d) Sociální nauka církve a zkušenost se sdružováním laiků	346
e) Služba v různých oblastech společenského života	347
1. Služba lidské osobě	348
2. Služba kultuře	349
3. Služba ekonomice	354
4. Služba v politice	355

ZÁVĚR

ÚSILÍ O CIVILIZACI LÁSKY	363
a) Pomoc církve současnému životu	363
b) Vycházet z víry v Krista	364
c) Pevná naděje	365
d) Utvářet „civilizaci lásky“	366

REJSTŘÍKY

Rejstřík citovaných míst	373
Analytický předmětový rejstřík	405